

НАУКОВЕ ЖИТТЯ НМАУ ІМ. П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

НОВІ ВИДАННЯ

Волошина Т. К.

ПАМ'ЯТЬ НАШОЇ ІСТОРІЇ

(Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 101, кн. 2 : Зі спадщини майстрів : зб. ст. / ред.-упоряд. К. І. Шамаєва. – К., 2013. – 496 с.)

Перегорнувши обкладинку цієї книги, вдивляючись у натхненні обличчя її героїв, мимоволі відчуваєш подих часу, живу ауру минулого. Фотографії у своєрідному пожовтілому, «застарілому» кольорі, поряд із фрагментами концертних афіш і нотних рукописів, ніби розсипаних на столі, мов опале листя часу, створюють особливий настрій, задають емоційну тональність цього унікального видання.

Наші Корифеї, Майстри, саме з великої літери, які самовіддано служили вітчизняній музиці – учителі, колеги, друзі, – знову з нами зі своїми науковими роздумами, творчими пошуками, педагогічними розвідками, спогадами про складні минулі часи. Ми ніби чуємо їхні живі голоси, переживаючи разом, за словами авторів видання, відчуття «соборного єднання». Не випадково знаменна й довгоочікувана подія – видання збірки «Зі спадщини майстрів», через 10 років після публікації першої частини¹ – відбулася саме до сторіччя Академії. Ця книга суттєво доповнює головне, фундаментальне ювілейне видання з історії вищого навчального закладу. Історико-культурний простір Київської консерваторії значно розширено завдяки публікаціям рукописів педагогів-майстрів різних поколінь: від початку ХХ століття майже до сьогодення. Двадцять вісім особистостей, внесок яких у консерваторську скарбницю представлений видатними здобутками. Серед них – фундатори Київської консерваторії, засновники перших кафедр: К. М. Михайлов зі своїми славетними сучасниками Л. М. Ревуцьким і Б. М. Лятошинським; провідні діячі фортепіанної школи, піаністи В. К. Стешенко-Куфтїна, І. І. Тамаров, Г. В. Курковський, Б. О. Міліч, О. Г. Холодна, І. М. Рябов, В. М. Воробйов, З. Ю. Ліхтман, а також драматична постать ректора і відомого піаніста А. М. Луфера; музикознавців репрезентують професори і доценти історико-теоретичних кафедр – О. Я. Шреєр-Ткаченко, А. В. Ольховський, Є. М. Столова, К. В. Майбурова, В. В. Павкович, К. М. Берденникова. Оркестровий факультет представляють альтист Б. Б. Палшков і бандурист А. Ф. Омельченко, викладачі духових інструментів В. О. Гарань і С. В. Ригін. З музично-театральною спра-

---

¹ Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 30, кн. 1 : Зі спадщини майстрів : зб. ст / упоряд. К. І. Шамаєва. – К., 2003. – 286 с.

вою пов'язана діяльність співаків Н. О. Захарченко і Д. Г. Євтушенка, музичних режисерів О. С. Завіни й Ю. Я. Лішанського, хорového диригента А. П. Лащенко. Їхні наукові відкриття, естетичні погляди, творчі принципи надзвичайно важливі в нашій складній сучасності, тим більше, що укладачі дбайливо зберегли автентичність авторських текстів, мовну версію кожної статті.

Тематичним діапазоном, змістовною наповненістю, жанровою різноманітністю матеріалів (від розгорнутих наукових статей, аналітичних спостережень – до спогадів та біографічних описів) зумовлено відповідну композиційну структуру видання, своєрідну цілісну драматургію збірки. Авторські публікації рубриковано за трьома розділами («Наукові етюди», «Сторінками минулого», «Майстри на шпальтах», це надало можливість виявити високий рівень наукових досліджень, перспективність і актуальність яких очевидні й сьогодні. Це й питання виконавських інтерпретацій, порушені у статтях Григорія Курковського¹, Бориса Палшкова², Оксани Холодної³, і проблема тембрової виразності мистецтва співаків та інструменталістів (статті Дементія Євтушенка⁴, Степана Ригіна⁵, Василя Гараня⁶). Надзвичайно зацікавлює публікація невідомого рукопису Льва Миколайовича Ревуцького⁷, у якому автор детально і всебічно проаналізував партитуру своєї Другої симфонії, що значно розширює концептуальне бачення твору. Публікація цієї роботи стала можливою завдяки музикознавцю В. Кузик і композитору А. Кармазіну, які розшифрували, опрацювали партитурний текст і підготували його до друку.

У цьому розділі особливо хвилюють дві ранні статті Катерини Берденникової («Чакона и пассакалия в кантатах И. С. Баха»⁸, «Поэзия Й. В. Гете в музыке И. Брамса»⁹). У них проступають перспективні напрями наукових пошуків талановитого музикознавця. Написані ще у студентські роки (вік автора – 21 і 25 років), ці роботи позначені своєрідністю авторського наукового стилю: чутливе сприйняття музичного висловлювання, блискуче володіння словом.

---

¹ Курковский Г. Исполнение клавирных произведений на фортепиано (И. С. Бах – ХТК) / Григорий Курковский // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 101, кн. 2 : Зі спадщини майстрів : зб. ст. / ред.-упоряд. К. І. Шамаєва. – К., 2013. – С. 74–109.

² Палшков Б. Макс Регер и его три сонаты для альтя соло (вопросы интерпретации второй сбиты ре-мажор). Озвученное методическое пособие для студентов консерватории / Борис Палшков // Там само, с. 162–177.

³ Холодная О. Шаги на снегу / Оксана Холодная // Там само, с. 220; Холодная О. Вариации на Вальс Диабелли Бетховена. Исполнительский и педагогический анализ / Оксана Холодная // Там само, с. 220–252.

⁴ Евтушенко Д. Голос и тембр / Дементий Евтушенко // Там само, с. 46–63.

⁵ Ригин С. Тембр звука и его значение в исполнительской практике / Степан Ригин // Там само, с. 205–212.

⁶ Гарань В. Работа тромбониста над звуком / Василий Гарань // Там само, с. 20–45.

⁷ Ревуцкий Л. Из неопубликованных рукописей / Лев Ревуцкий // Там само, с. 178–204.

⁸ Берденникова Е. Чакона и пассакалия в кантатах И. С. Баха / Еатерина Берденникова // Там само, с. 11–16.

⁹ Берденникова Е. Поэзия Й. В. Гете в музыке И. Брамса / Еатерина Берденникова // Там само, с. 17–28.

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Національної музичної академії України
імені П.І. Чайковського

ВИПУСК 101

ЗІ СПАДЩИНИ МАЙСТРІВ

книга друга

Серед матеріалів другого і третього розділів вражають спогади Зої Ліхтман¹, Євгенії Столової², Катерини Майбурової³, Іллі Тамарова⁴, щемлива автобіографічна сповідь Онисії Шреєр-Ткаченко⁵, у якій крізь загострене особисте сприйняття часу висвітлюються складні, драматичні події у консерваторському житті воєнних та повоєнних років, а водночас, – і атмосфера сподівань, надій на творче майбутнє. Дві постаті – Валентина Стешенко-Куфтіна⁶ та Борис Лятошинський⁷ – у цьому виданні ніби простягнули один одному руки. Сторінки щоденника видатної піаністки і щирі листи-зізнання класика української музики відкрили дивовижну одухотвореність цих майстрів.

Масштабність змісту збірки «Зі спадщини майстрів» поєднується з послідовною витриманістю всіх складових справжнього наукового видання. Інформаційна насиченість подіями, іменами, датами набула відповідних коментарів, уточнень у вигляді розгорнутих посилань, які часом за обсягом рівнозначні головному тексту. Деякі публікації потребували розшифрування аудіозаписів, їх редагування, як, скажімо, спогади Зої Ліхтман, здійсненого Юлією Гуренко. Кожна стаття містить розгорнутий коментар – слово про майстра, своєрідний творчий портрет кожного. Важливим додатком є й відомості про авторів. Навіть важко уявити обсяг пошукової роботи, яку довелося здійснити укладачам цієї книги. Дослідники добре знають, що це копітка робота в архівах, газетних відділах бібліотек, з численними рукописами, давніми фоліантами. Саме таку ґрунтовну роботу виконала творча група, зокрема О. Ю. Волосатих і К. І. Шамаєва. Безсумнівно, що без наполегливої і самовідданої діяльності Кіри Іванівни ці два збірники не були б опубліковані. Провідний учений-джерелознавець, дослідник творчої діяльності в Україні С. Ріхтера, братів Блюменфельдів, Б. Лятошинського, першовідкривач багатьох забутих імен і культурних подій, професор Кіра Іванівна Шамаєва спілкувалася з більшістю героїв виданих нею книг. Не випадково її життєвою потребою є прагнення відтворити пам'ять про них шляхом видання наукових праць, спогадів, біографічних матеріалів. Після публікації першої частини меморіального проекту до 90-річчя Академії природною була її робота над підготовкою матеріалів до другої частини. Тепер Кіра Іванівна зі своїми однопідприємцями вже розпочинає роботу над новою, третьою книгою...

2 квітня 2014 року під час презентації другої книги «Зі спадщини майстрів» у Малому залі Національної Академії як присвята нашим корифеям звучали музичні твори. Завершилася ця урочиста подія світовою прем'єрою Меси лауреата Шевченківської премії Віктора Степурка у виконанні Камерного хору Київського інституту музики імені Р. М. Глієра під орудою Зої Томсон. Цей твір присвячено пам'яті Катерини Берденникової. Усі присутні сприйняли це виконання як вираження нашої вдячності всім Майстрам, Корифеям.

---

¹ Ліхтман З. Из воспоминаний / Зоя Ліхтман // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 101, кн. 2 : Зі спадщини майстрів : зб. ст. / ред.-упоряд. К. І. Шамаєва. – К., 2013. – С. 275–305.

² Столова Е. Воспоминания / Евгения Столова // Там само, с. 368–371.

³ Майбурова Е. Киевская консерватория в эвакуации (1941–1944) / Екатерина Майбурова // Там само, с. 306–312; Майбурова Е. Киевская консерватория в первые оды после эвакуации / Екатерина Майбурова // Там само, с. 313–323.

⁴ Тамаров И. Что сохранила память / Илья Тамаров // Там само, с. 372–388.

⁵ Шреєр-Ткаченко А. Автобіографія / Анисія Шреєр-Ткаченко // Там само, с. 389–295.

⁶ Стешенко-Куфтіна В. Из дневника / Валентина Стешенко-Куфтіна // Там само, с. 344–346.

⁷ Письма Б. Н. Лятошинского к В. В. Стешенко-Куфтіной // Там само, с. 347–367.